

Η Καλλιτεχνική Επιρροή Του Θίασου Ρέντα

Το άρθρο γράφτηκε από την Φαρίντα Φάχμη
Μεταφρασμένο απο την *Παναγιώτα Μπακή-Μοχιεντίν*

Άρθρο #4 απο 8

Προσαρμογή Του Μαχμούντ Ρέντα Των Παραδοσιακών Και Αυτόχθονων Εκδηλώσεων Χορού Για Την Σκηνή

Παραδοσιακές κ Αυτόχθονες Εκδηλώσεις Χορού Ερευνήθηκαν

Χρειάζεται εδώ να τονίσω ότι δεν είναι γνωστό αν οι εκδηλώσεις χορού που έχουν ερευνηθεί και τεκμηριωθεί περισσότερο από 50 χρόνια πριν, εξακολουθούν να πραγματοποιούνται στα αρχικά τους μέρη. Κοινωνικές, πολιτιστικές και δημογραφικές αλλαγές έχουν συμβεί σε κάθε περιοχή της Αιγύπτου. Η καταπάτηση της αστικοποίησης στην αγροτική σκηνή προκάλεσε μια αλλαγή στα μέσα διαβίωσης των κατοίκων. Η έλευση της τηλεόρασης, του βίντεο και του δορυφόρου, καθώς και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, έχουν επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους.

Η Αίγυπτος αγκαλιάζει διάφορους πολιτιστικούς χώρους. Υπάρχουν οι Βεδουίνοι των Δυτικών και Ανατολικών ερήμων, οι κάτοικοι του Δέλτα του Νείλου στο Βορρά, οι κάτοικοι της Βόρειας και Νότιας Άνω Αιγύπτου, η Νούβια και οι κάτοικοι της Ερυθράς Θάλασσας Ακτής, Σινά, καθώς και οι κάτοικοι της Άλ-Ουάντι Άλ-Γκαντίντ, τις Οάσεις του Σίβα, της Ντακχλα και Κχαργα. Στις περιοχές αυτές υπάρχουν ποικίλες μουσικές και χορευτικές παραδόσεις. Ο χορός έχει τη θέση του σε ιερά και κοσμικά γεγονότα, καθώς και σε ιδιωτικές και δημόσιες γιορτές. Παίζει σημαντικό ρόλο σε τελετές όπως γάμους, περιτομές και άλλες περιπτώσεις. Σε μερικές απομακρυσμένες περιοχές, κάποιες κινήσεις που μπορούν να περιγραφούν ως χορός πραγματοποιούνται σε κηδείες.

Το Πεδίο Εργασίας Που Χρησίμευσε Ως Βάση Για Τη Συλλογή Χορευτικού Υλικού Για Τις Προσαρμογές Σκηνής Του Μαχμούντ Ρέντα

Ο χορός είναι το πάθος που κυβερνά τόσο τον Μαχμούντ Ρέντα όσο κι εμένα. Σε ένα σημαντικό στάδιο της δημιουργικής του ανάπτυξης ως χορογράφος, διοργάνωσε εκδρομές σε διάφορα μέρη της Αιγύπτου αναζητώντας υλικό για τις ερχόμενες παραστάσεις του. Αυτά τα ταξίδια πραγματοποιήθηκαν μεταξύ των ετών 1965 έως 1967. Σκοπός του δεν ήταν να διερευνήσει τις αυτόχθονες χορευτικές παραδόσεις και τα γεγονότα που είδε για οποιονδήποτε εθνογραφικό σκοπό. Οι προσαρμογές του δεν προορίζονταν ποτέ να είναι κυριολεκτικά αντίγραφα των αυτόχθονων χορών που είδε και τεκμηρίωσε. Συγκεντρώνοντας στοιχεία ήταν κυρίως για να βρει κανείς έμπνευση και να ανακαλύψει τις δυνατότητες που μπορούσε να προσφέρει ο παραδοσιακός χορός για τη σκηνή.

Σε κάθε ταξίδι μας, πήραμε μαζί μας διαφορετικά μέλη της ομάδας του, τόσο άνδρες όσο και γυναίκες. Πίστευε ότι οι χορευτές του έπρεπε να μάθουν τη διαδικασία της τεκμηρίωσης. Η άμεση επαφή με τους ανθρώπους και η συγχώνευση μαζί τους ήταν σημαντική. Η εμπειρία του κινήματος και η συμμετοχή στις εκδηλώσεις όποτε ήταν δυνατόν ήταν πολύτιμη, όχι μόνο για να μάθουμε τις κινήσεις αλλά για να καταγράψουμε το πνεύμα και το ύφος κάθε συγκεκριμένου χορευτικού γεγονότος. Αργότερα την ημέρα, τα βασικά συστατικά αυτών των χορών κατανεμήθηκαν, αναλύθηκαν και τεκμηριώθηκαν.

Δυστυχώς, οι προσπάθειές του να τους διδάξει πώς να ερευνούν, με μια διορατικότητα στις εργασιακές διαδικασίες του, δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα. Κανένα μέλος δεν είχε την επιθυμία ή την πρωτοβουλία από τότε να ακολουθήσει τα βήματά του, ειδικά στο ότι υπήρχαν πολλές περιοχές στην Αίγυπτο που δεν είχαν ερευνηθεί ακόμη. Αυτοί οι χορευτές επέλεξαν να ξανακάνουν ότι είχαν πάρει από τους χορούς του, τη μέθοδο διδασκαλίας του και να δίνουν παραστάσεις σε ξενοδοχεία και τουριστικά θέρετρα ή να ταξιδεύουν και να διδάσκουν στο εξωτερικό.

Η τεκμηρίωση σε αυτές τις εκδρομές, πήρε πολλές μορφές: γραπτή περιγραφή, ακίνητες φωτογραφίες και εγγραφή ταινιών και σε σπάνιες περιπτώσεις ταινία 8mm. Λόγω της περιορισμένης πρόσβασης σε προηγμένες φωτογραφικές συσκευές την εποχή εκείνη, τα γεγονότα που έλαβαν χώρα τη νύχτα δεν φωτογραφήθηκαν. Μία από τις πιο αξιοσημείωτες περιπτώσεις ήταν η Άλ-Νταχιγια στο Βόρειο Σινά. Παρόλο αυτό το χορευτικό γεγονός δεν μπόρεσε να τεκμηριωθεί με φωτογραφίες, εξακολουθεί να είναι αποτυπωμένο στο μυαλό μου, παρά τα πολλά χρόνια που πέρασαν. Η μαρτυρία των χορευτικών εκδηλώσεων στο φυσικό τους περιβάλλον είναι μια εμπειρία που δεν μπορεί να ξεχαστεί εύκολα.

Σε όλα αυτά τα ταξίδια, παρατηρήθηκαν μουσικά όργανα που είναι τυπικά σε κάθε περιοχή και μελετήθηκαν όλα τα νέα και ποικίλα ρυθμικά πρότυπα. Λόγω των διαφορετικών διαλέκτων που βρέθηκαν στις διάφορες περιοχές της Αιγύπτου, τα τραγούδια καταγράφηκαν και οι στίχοι αποκρυπτογραφήθηκαν. Αυτά τα παραδοσιακά τραγούδια παρουσιάζονται πάντα στη σκηνή στην αρχική τους διάλεκτο. Κάθε λεπτομέρεια στολών και κοσμημάτων μελετήθηκε και σημειώθηκε. Μερικές φορές διδαχθήκαμε πώς να φορέσουμε τα διαφορετικά κοστούμια και τα αξεσουάρ.

Σε ορισμένες κοινότητες της Αιγύπτου, όταν οι ερευνητές δυσκολεύονταν να παρατηρήσουν τις γυναίκες που χόρευαν, πήγαινα στα ιδιωτικά τους καταλύματα, κατέγραφα τα τραγούδια τους και μάθαινα πώς κινούνταν. Άλλες φορές, τα παιδιά της κοινότητας μιμούνταν με τον τρόπο που χόρευαν οι μητέρες τους και έδειχναν πώς φορούσαν το παραδοσιακό φόρεμα.

Κάθε χορός αναδιαμορφώθηκε σύμφωνα με τις δυνατότητες που πρόσφερε. Μερικοί χοροί προσέφεραν μεγάλη ποικιλία περιεχομένου κίνησης, ενώ περισσότερες καλλιτεχνικές ελευθερίες, υπό μορφή καινοτόμων αλλά συνεπών προσθηκών, ελήφθησαν και σε άλλους χορούς. Οι τυπικοί σχηματισμοί χωρού κάθε εκδήλωσης χορού διατηρήθηκαν και, σε ορισμένες περιπτώσεις, επεκτάθηκαν. Τα πλεονάζοντα σχέδια να κτυπούν παλαμάκια περιορίστηκαν σε ορισμένα τμήματα του χορού ενώ άλλα σημαντικά ρυθμικά μοτίβα αναπτύχθηκαν περαιτέρω.

Λόγω των πολιτισμικών ευαισθησιών του Μαχμούντ Ρέντα, κατανόησε τη σημασία των κοινωνικών κωδικών της κάθε περιοχής που επισκέφθηκε. Οι χορογραφίες του ήταν σύμφωνες με την τοπική παράδοση διατηρώντας τον αρχικό βαθμό εγγύτητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και τη σχέση τους μεταξύ τους σε κάθε αυτόχθονα χορευτική παράσταση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η εισαγωγή των γυναικων χορευτριών σε ανδροκρατούμενους χορούς παρέμεινε εντός της κοινωνικής κληρονομιάς και έγινε αποδεκτή από το ευρύτερο Αιγυπτιακό κοινό.

Αυτά τα ταξίδια πεδίου επέφεραν μια μεγάλη ποικιλία λεξιλογίου κινήσεων. Στη συνέχεια προστέθηκαν στο ρεπερτόριο των μαθημάτων κατάρτισης. Ο Μαχμούντ Ρέντα έδωσε περισσότερες καλλιτεχνικές ελευθερίες στις χορογραφίες του κάποιων παραδοσιακών χορών προσφέροντας λίγες παραλλαγές, ενώ διατηρώντας παράλληλα το πλαίσιο και την αισθητική του πρωτότυπου. Άλλοι χοροί που είχαν διακριτικές ιδιότητες και πλούσια ποικιλία κινήσεων ήταν άμεσες πηγές έμπνευσης.

Το κείμενο που δίνεται εδώ δεν προορίζεται να αποτελέσει μια εις βάθος μελέτη για κάθε χορευτικό γεγονός που προσαρμόσαμε για την σκηνή. Ο σκοπός μου είναι να δώσω στον αναγνώστη μια γενική εικόνα της έρευνας που διεξήχθη ο του Θίασου Ρέντα, κατά την περίοδο που ταξιδεύαμε σε διαφορετικά Κυβερνεία μέσα στην Αίγυπτο. Πολλοί από τους χορούς που ερευνήθηκαν πήραν το πρώτο βραβείο σε σημαντικά διεθνή φεστιβάλ του παραδοσιακού χορού.

****Η Ελληνική μετάφραση είναι γραμμένη απο την Παναγιώτα Μπακή-Μοχιεντίν, με προσωπική άδεια απο την αξιосέβαστη Κυρία Φαρίντα Φάχμη. Επίσης, αναγνώριση και ευγνωμοσύνη στην δασκάλα/συντάκτρια Κυρία Ευαγγελία Συμεωνίδου-Μπακή****